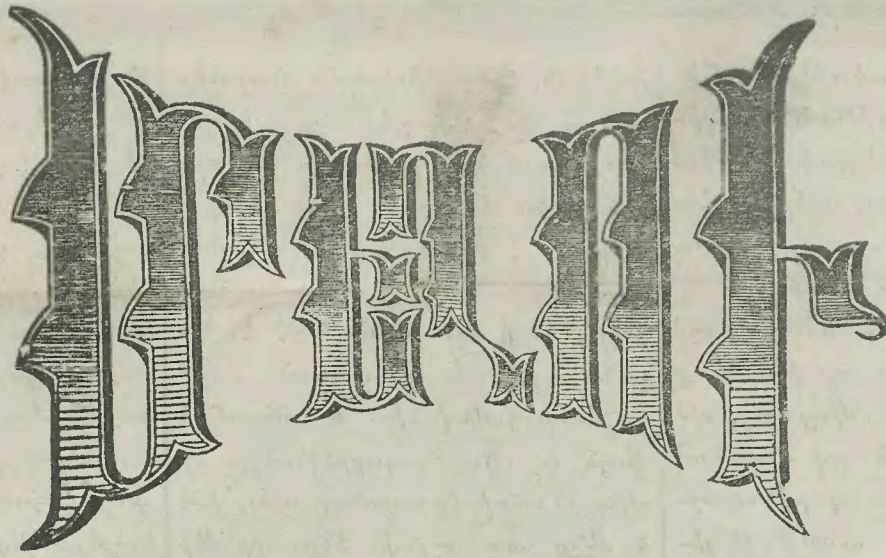

Հրատարակում է ամեն օր բացի երկուշաբթի և տոն օրերից:
Տարեկան գինն է 10 ռուբլի:
Առանձին համարներով խաթմանից 5 կոպ.

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր բացի երկուշաբթի և տոն օրերից
առաւօտեան 10—2 ժամը կէսօրից յետ:

Օտարադարձացիքի գինում են ուղղակի խմբագրատնան հե-
տևակայ հասցեով: В редакцію «Мелі» Ашхатіані, в
Тифліс, կամ Rédaction de «Meghou Hachastani», à Tiflis
(Caucase).

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Ք Ս Ա Ն Ե Ի Զ Ո Ր Ր Ո Ր Դ Տ Ա Ր Ի

Այս օրերուն լոյս կ'տեսնի
«ՀԱՄԱՌՈՍ ԿՐԻՏԻԿԱԿԱՆ ԳԱ-
ՍՐԵՐԱՅ ԲՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ»
ձեռնարկը: Ցանկացողք ստա-
նալ այդ գիրքը կարող են գի-
մել Թիֆլիզ Ներսիսեան աղ-
գային դպրանոցի և սուրբ Գե-
որգիան հայ օրիորդաց միջ-
նակարգ ուսումնարանի պ. պ.
տեսուչներէ:

ԲՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ
Հայոց թատրոն:
Աղգային — Թիֆլիսի Վարդ-
ժիգ:
Բաղադրական լուրեր:
«Մեղուկ» հեռագրի բնի:
Մանր լուրեր:
Խառն լուրեր:
Յայտարարութիւններ:
Բանասիրական հարցեր:
Թիֆլիզ, 6 ՄԱՅԻՍԻ 1881 թ.

Բոլոր Ռուսաստանին ցաւ
և վիշտ պատճառող մարտի
1-ի չարագործութիւնը դա-
գարեցրեց ամեն զուարճու-
թիւն այդ լայնածաւալ, բազ-
մալեզու երկրում: Սոցա չար-
քում գաղարկեցան և թառ-
րոնական ներկայացումները
գրեթէ երկու ամիս: Թիֆլի-
զի հայ թատրոնն էլ ընկալա-

նաբար իւր բաժինը պիտի
ունենար այդ Հասարակաց
վշտի մէջ: Վերջապէս ապ-
րիլի 20-ից կրկին ամեն բան
իւր կանոնաւոր ընթացքը ըս-
տացաւ և թատրոնների գըռ-
ներն էլ բացվեցան:

Թիֆլիզի հայ դերասանա-
կան խումբն էլ երկարատե-
ւեցումից յետ նորոգեց
իւր ներկայացումները, յուսա-
րով, որ դրանց անհամբերու-
թեամբ սպասում է թատրո-
նաւէր ժողովուրդը: Բայց
գեղարարաւոր առաջին ներ-
կայացումները բոլորովին Հա-
կաւակը ցոյց տուին: Հայ
թատրոնը մի քանի ներկա-
յացմանց ժամանակ, մինչև
անգամ մի բէնէֆիսի ժամա-
նակ, կիսով չափ դատարկ էր:
Երբեմն գանգատում էին
գների բարձրութեան վերայ —
գործա իշան. գանգատում էին
նոր պիէսաների Հանդէս չը
գալուն վերայ, այդ էլ վերա-

ցաւ և այս տարի չատ նո-
ւանոր պիէսաներ հայ բեմի
վերայ երևեցան. միայն հայ
Հասարակութեան անսուրբե-
րութիւնը չանցատացաւ, որ
ամեն քայլում երևում է իր-
ըն չարժեք և աղգային գոր-
ծերում:

Մենք չատ անգամ կրկի-
նեցինք, որ մեզ ամեն գոր-
ծում տոկոսութիւն պակա-
սում է և շուտ ենք յոգնում
գործից, որով և ոչ մի գործ
իւր կատարելութեան չէ Հա-
նում և ի վերջոյ մենք փոշ-
մանում ենք, բայց արդէն ուշ
է լինում և մենք մեր աշ-
խատանքը կորցնում: Արդեօք
այն երևոյթը կրկնվելու չէ՞ և
հայ թատրոնի վերաբերու-
թեամբ. արդեօք Թիֆլիզի
հայ Հասարակութիւնը փոշ-
մանելու չէ՞, երբ հայ ներ-
կայացումները դադարեն և
գեղեցիկ կերպով կազմակեր-
պուած հայ դերասանական

խումբը ցրուի, և հայ թատ-
րոնի Համար աշխատողները
Հասարակութեան կողմից օգ-
նութիւն չը գտնելով և միայն
անսուրբերութիւն տեսնելով
յուսահատվեն և թողնեն ի-
րանց աշխատանքը:

Զարմանալի անհաշու ժո-
ղովուրդ ենք. կլուքները լի-
քն են թղթախաղութեան
պատճառով, այդինքն և
այլ զուարճութեան տեղերը
լիքն են շապուկութեան, զեղ-
խութեան և ունայն բաւա-
կանութեան պատճառով. իսկ
թատրոնը դատարկ է, որով-
հետև սաղնի զուարճութիւն
և օգտուէտ վայելք է տա-
լիս:

Երբ չունենք մի բան — ե-
ռանգով ցանկանում ենք՝ ձեռք
բերել, երբ ունենք — յարգը
չգիտենք, պաշտօններու հոգս
չունենք, կարծում ենք, որ ա-
մեն բան մի անգամ անգամ
լինք իրան առաջ կ'երթայ:

Այս անհոգութեան զոչ են
գնացել շատ աղգային գոր-
ծեր, որոնք կամ բոլորովին
խանդավրել են և կամ թե-
րի աղարդիւն մնացել են:

Պահանջելով շատ առատ
ենք, իսկ հոգալու ժրտու ենք:
Մեր մէջ ամեն բան լինում
է շատ և շատ առելի ար-
ժան գնով քան օտարների
մէջ, միայն ի շնորհս անհատ-
ների զոհաբերութեան. բայց
միթէ սորա կարող են միշտ
գիմանալ, եթէ Հասարակու-
թեան կողմից քաջալերութիւն
չը լինի, նախատ չը լինի և միայն
պահանջ ու պահանջ լինի:
Տուր և պահանջիւր, իրա-
ւունք տուր և պարտակա-
նութիւն դիր:

Ահա արդարութիւնն, որով
չէ վարվում հայ Հասարա-
կութիւնը:

Մենք կարծում ենք, որ ե-
րևոյթները ցոյց են տալիս,
որ Թիֆլիզի հայ Հասարա-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ
Ն Ի Թ Ե Ր
ՈՒՏԵԱՅԻՈՅ
ՎԵՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ
Ա.
ԱՆՈՒՆ.

Համառօտ տեսութիւն արդի ուսեական անու-
անց. նոցա տեղն ու նշանակութիւնը: — Ուղիւ —
Նեօլիթ — Բրոնզ — Այդ անուանները մեկնե-
լու փորձեր: — Նիւթ — Բոյն — Թէթ — Գործ
ձաղան մասին: — Հայ — Գիւրջի — Բացատ-
րութիւն Ուսեական այդ անուաններն ինչպէս
կրկու մասին: — Արմ — Արմէն, Թաշկ —
Թաւար անուանների տարբերութիւնը: — Խաղի-
այդ անուան երկու տեսակ մեկնելի ցոյցի տ-
ոյններ: — Ուրիշ փոխադարձ յարաբերականներ
նորեան աղբերի մէջ: — Երկուսից զիտելի-
ներ Ուղի անուան ընդհանրապէս արմատացած
լինելու մասին: — Զրուիւն Աղբերի անու-
ան: — Մի բայէ միջոց կանխելու խորհուր-
նամբ: — Մի բայէ զեպի կորակացութիւն:

Հարեան օտար աղբերն էլ՝ որ շատ
անգամ ուրիշ անուն են տալիս մի աղ-
Տես Մեղուկ № 38, 55, 56, 58, 59,
66, 68, 69, 73 և 74.

գութեան քան նոյն աղբի իրան տուած
անունը՝ այստեղ համաձայնում են ու
վարդաշնչեցիկներն և Նիւթեցիկներն Ու-
ղի կամ Ուղի — Բրոնզ — Բոյն — Թէթ —
Գործ ի մասին ամենով ճանաչում:

Գաւառի բոլոր հայերն այդ երկու
զիւղայիններն միմյալն Ուղի անունով
են ճանաչում:
Վարդաշնչեցիկ և Նիւթեցիկ մի լեզու
կայ՝ որ Ուղի է Բրոնզ և Կոպրու թէ
խառնուրդից, թէ հայերէն, թէ օտարադ-
ղերէն, այդ լեզուն ուրիշ անուն չունի:
Այդ բոլորից ինչ է հետեւում. ինչու
այդ բոլոր կայ և նոյնութեամբ ար-
տասանվում է դաւառում ընտելոց
բոլոր աղբերից: Ինչու այդ երկու
զիւղայիններն ուրիշ ոչ մի անունով
չեն ճանաչում, այլ Ուղի կամ հետեւ էլ
կոչւում՝ Ուղի — Բրոնզ — Բոյն — Թէթ —
Գործ ի մասին: Այդ
վանք է, ջը գիտեմ, իմ խնայածս այս է
որ Աղբեր կամ Աղբեր անունը
ուր բնաւ հնչւում է չը կայ ոչ ուսումն-
բի, ոչ հայերի, ոչ հարեան աղբերի լե-

զունների մէջ. այդ անունով չը կայ մի
ժողովուրդ, չը կայ մի լեզու, չը կայ մի
գաւառ. (Թէև, կը տեսնենք, որ հին Ա-
րմէնի մի քանի գաւառները զեռ. պահել
են իրանց անունն այդ կոչմանով մի-
շն և ցոյց): Եթէ ընդունենք էլ մեր մա-
տենադիւնների բոլորի կրկնած խօսքերը՝
թէ «Աշխարհ յարգաւ քաղցրութեան
բարոց (Սխալայ ըստ ունայն, Առանց
ըստ միւսոց) կոչեցաւ Աղբեր, զի Ա-
ղբ ձայնէին դա փառն քաղցրութեան
բարոցն» (այդ ստութեան մէջը նայե-
լու ենք մի ուրիշ տեղում առելի թա-
վանդէկ հայեացքով, դեռ Աղբ և Բրոնզ
վերայ է մեր անհաղիւ միայն) եթէ
այդպէս ընդունենք էլ դարձեալ միւթ
կը մնայ թէ արդեօք միայն հայերն էին
որ Աղբեր էին անուանում Առանց
վիճակաւ երկիրը նախնադարձի
քաղցրաբարոյութեան համար, թէ իրանք
երկրի բնակիչներն էլ նոյն պատճառա-
ւէն իրանց Աղբեր կոչում, որովհետև
աղբ և ոչ միայն քաղցր չի նշանակում
ուսեական լեզուում, այլ ընդհանրապէս

նշանակում է դառն ինչպէս և տեղ
տեղ հայ աշխարհաբարում: Բայց բնա-
ւորա տեղն էլ չէր իսկի, ժամանակ էլ
չէ գործ վերայ ընդարձակութեամբ. իրո-
ղովութիւնից, կեանքից խօսենք: Ինչպէս
որ հայ ժողովուրդական լեզուում, նոյնպէս
և ուսեական լեզուում չը կայ հիմա Աղբեր
բառն իրեն աղգային, վաղուց է այդ
գործն է եկել յիշողութիւնից: Ինչպէս
որ հայ գրեթե ամեն կայ, մնացել է, գուցէ
լինի և Բարդաշի աւերակներում լիա-
ղուած քարերի փորագրութեանց մէջ
այդ անունն ու գործն հետ ուրիշ էլ չա-
ղովութիւններ. այդ ևս չը գիտեմ. դեռ ինձ
յայտնի միայն մի քանի նորագոյն ժա-
մանակի՝ 200—150 տարեան գրեթե
թիւթի կտորների և տապանաքարերի վի-
րայ գրած Աղբեր անունն յիշա-
տակութիւններն են, այն էլ հայերէն
լեզուով, ի հարկէ, որոնք, սակայն, չեն
բերում երբեք այն մոգիւն թէ Նիւթ և
միւս թուած զիւղերի բնակիչներն Աղ-
բաներ են, այլ միայն ցոյց են տալիս
թէ նորա Աղբանից երկրում են բնա-

կում այժմ: Վերջին նկատողութիւնը կը
սկսի արծարծուի հետեւեալ գլխում իսկ
առաջինս պիտի ամփոփուի այսպիսի մի
խորհրդածութեամբ:

Եթէ այս ժողովուրդն Աղբերից մնա-
ցորդ է ինչու պէտք է իւր անունը փոխել՝
Ուղի դնել՝ իսկական անունն իսպառ
մոռանալով: Եթէ անուանափոխութիւնը
հնարաւոր էլ է՝ այդպէս չը պէտք է լի-
նէր. յայտնի է՝ որ անուան փոխուելն
էլ իւր կանոններն ունի. մի աղբ կրթէ
իւր անունը թողնում, գործածութիւնից
ձգում է. փոխաբերն սկսում է իրան ան-
աղբի անունով կանչել՝ որ իրան տիրողն
է, կամ իրանից բարձրագույն է, գործը
սարք, կամ բարձր է իւր նիւթական ու
բարդական առաւելութիւններով, որի
հայերէնիցում է ընտելում լինը, որի օ-
րէնքներն ու սովորութիւններն է հն-
թարկում, որի լեզուով է սկսում խօսել,
որի կրօնն է ընդունում, միւսով բանիւ՝ որի
հետ ձուլվում՝ որի մէջ խորատուութեամբ
է, ինչպէս օրինակ՝ հետեւ չը գնանք՝
նոյն Ուղի ժողովուրդը վերեւ յիշուած

